

ÜZENET

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA

XXVIII. évfolyam 3. szám. 2017. február 1.

Ára 0,80 lej

Magyarországon a budapesti Művészetek Palotája adott otthont a reformációi emlékév ünnepélyes, állami megnyitójának

Megkezdődött a reformáció emlékévé

„A reformáció civilizációs korszakalkotó szerepe abban rejlik, hogy meghirdette az emberi gondolkodás szabadságát, az egyén méltóságát és felelősségét, minden ember egyenlőségét Isten szemében” – mondta Kövér László országgyűlési elnök a reformációi emlékév állami megnyitóján.

A Művészetek Palotájában tartott ünnepélyes alkalmon részt vettek a protestáns egyházak és az állam képviselői is. A szervezők az Egy asztal körül címet adták a megnyitónak, ezzel is szimbolizálva a reformáció magyarságra gyakorolt hatását.

„A reformáció egyszerre hálaadás és kritikus szembenézés önmagunkkal” – kezdte ünnepi beszédét Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, a Reformáció Emlékbizottság ügyvezető elnöke, majd hozzátette: a reformációt nem lehet úgy ünnepelni,

mint katolikus testvéreink felett aratott győzelmet, hisz hitünk szerint mind egy egyház részei vagyunk. A református lelkész azt is kiemelte, hogy elsősorban nem ünnepelnünk kell, hanem hálát adni mindenért, amit a magyarok „ennek a világméretűvé nőtt megújulási mozgalomnak köszönhetnek: az erősödő hitért, az Isten iránti közvetlen bizalomért, a nemzeti nyelvért, a megújult tudományért”.

Balog Zoltán szerint nem szabad elfelejteni, hogy a reformáció

(Folytatása az 5. oldalon)

Lehet-e a reformációt ünnepelni?

Egy pillanatra megállt bennem az ütő, amikor Balog Zoltán miniszter a reformáció évét megnyitó ünnepségen azt találta mondani, hogy a „reformációt nem lehet ünnepelni”. Már hogyan lehetne, gondoltam abban a pillanatban, hiszen mi erre készülünk. S még arra is gondoltam, hogy ez egy eléggé ünneprontó mondat ott rögtön az elején. Aztán a miniszter rögtön így folytatta: „Úgy véleképp nem, mint valamilyen katolikusok felett aratott győzelmet.” Ez ugyan helyre tette az előző mondatot, de a miniszter szavai pontosan utalnak egyfajta zavarra, amellyel ma is, a reformációhoz való viszonyban számolnunk kell.

Túlzás lenne azt mondani, hogy mára a reformációértelmezések

körül viták kora lezárult, s immár úgy vagyunk ezzel a kérdéssel is, mint annyi sok történelmi konfliktussal. Begyógyulnak a sebek.

Ne kerteljünk: a reformációhoz való viszonyban azért lehet zavar, mert míg az egyik oldalon európai szintű hatástörténetről van szó, a másik oldalon mégiscsak megtörtént valami, aminek nem lett volna szabad megtörténnie: az egyházszakadás. Mondhatjuk persze, hogy a reformátorok messze nem akartak „új” egyházat létrehozni, de ettől még sajnos bekövetkezett valami, ami ellentmond az egyház amúgy önmagáról vallott hitének.

Köntös László

(Folytatása az 5. oldalon)

Tanulságos igék

A hitről (I.)

Ne maradjunk szegények, ha gazdagok is lehetünk

*Mert aki Isten elé járul, hinnie kell,
hogy Ő létezik, és megjutalmazza
azokat, akik Őt keresik.*

Zsid 11,6

Manapság nem divatos a hitről beszélgetni. Az értelem, az érzelmek és a tapasztalatok azok, amelyek az emberek figyelmét lekötik. A Biblia azonban másképp gondolkodik, mert abban a hit központi helyet foglal el. Ezt fedezte fel a reformáció is, amelynek idén 500 éves évfordulóját ünnepeljük. Ezért fontos nekünk a hitről beszélgetni. Most következő sorozatunkban ehhez próbálunk segítséget nyújtani a kedves olvasóknak.

A hit csodálatos dolog, emberi értelemmel soha nem lehet teljességgel felfogni. Felülmúlja gondolkodásunkat és tapasztalatainkat. A hitet nem lehet megmagyarázni, ám az mégis meg-

határozza leghétköznapibb életünket, cselekedeteinket.

A Zsidókhoz írt levél 11. fejezete sokat beszél a hitről. Már az első versben azt olvassuk, hogy a hit a remélt dolgok felőli bizonyosság és a nem látott dolgokról való meggyőződés. A hit bizonyosság ugyan, de nem olyan kézzelfogható, mint a látható dolgok. Megvannak a maga törvényszerűségei, és nem lehet úgy mérni, mint más dolgokat. Az üdvösséghez nélkülözhetetlen, de ahhoz is, hogy igazi életet éljünk. Isten semmit sem értékel annyira az emberben, mint épp a hitet.

Az ige egyszerű igazságot mond el: fontos hinnünk azt, hogy Isten létezik. De nem elég egyszerűen hinni az ő valóságában, a hit ugyanis Istenhez való járulást is jelent. Szoros kapcsolatban áll az értelemmel, és érzelmek nélkül sem létezik, mert van benne öröm, szeretet. Ugyanakkor az akarat sem zárható ki, mert azt is komolyan megmozgatja. A legjobban a káté fejezi ki: a hit biztos ismeret és szívbéli bizodalom egyszerre.

A hit mindig a mi valóságos életünkhöz kapcsolódik, kihat életünk minden területére. Azt jelenti, hogy Istent mindenbe bevonjuk, ami velünk történik. A hit kimozdít minket tehetetlenségünkből. Amikor valaki hitre jut, élete új irányba indul el: már nem a bűn, hanem Isten szolgálatában áll. A hitélet lényeges eseménye a megtérés, az Istenhez való odafordulás. Meghajlunk Isten és az ő igéje előtt, amelyben meglátjuk bűnös voltunkat, és meghalljuk Isten megtérésre hívó szavát. Utána elhisszük ígérését, amely szerint megbocsátja bűneinket. Végül megtanulunk új életben járni.

A hit Isten ajándéka, nekünk mégis kell kérni azt. Törekedni arra, hogy hitünk egyre

erősebb legyen. A hit egyszerre ajándék és felelősség is. Ez a két igazság egyszerre igaz és nem lehet egymással kijátszani. Mi nem születünk hittel, de igenis ott van bennünk a hitre jutás lehetősége. Hogyha ez megtörténik, akkor a kegyelem csodájáról beszélhetünk.

Isten minden ember hitetlenségét le tudja győzni. Ez azt jelenti, hogy minden ember felől jó reménységgel lehetünk. Aki most még nem hisz, Isten annak is hitet ajándékozhat.

Feltehetjük viszont a kérdést: hogyan juthatunk hitre? Az ige ebben is eligazít. Isten a hitet különböző eszközök által munkálja, és nekünk szabad ezekkel élnünk. Aki rendszeresen hallgatja az igét, annak minden esélye megvan arra, hogy hitre jusson – Szentlélek munkája által. Persze ha hittel és engedelmességre kész lélekkel teszi ezt. Istennek más eszközei is lehetnek a hitre jutásban: például egy súlyos próba vagy bizonyosságtétel.

Ezért a hit és a Biblia olvasása is együvé tartoznak. Ha valakinek csukott marad a Bibliája, az ne csodálkozzon azon, ha nem jut hitre, vagy hite gyengülni fog. Hiszen a Szentírásból ismerjük meg az Urat valójában.

A hit a legszemélyesebb dolog. Általa helyreáll az Istennel való kapcsolatunk, ami a bűn és hitetlenség miatt megromlott. A hitéletnek is megvannak a maga mélységei és magasságai, sokszor ránk törhet a kétely, megkísért a hitetlenség, az Isten ellen való lázadás. De Isten az övéit ilyenkor sem hagyja el, hanem erős kézzel tartja, és megőrzi ezekben a mélységes helyzetekben. Ilyenkor mi is kiáltunk: hiszek, Uram, légy segítségül az én hitetlenségemnek!

Jézus a hitben is a legnagyobb példaképünk. Az ő győzelme a mi győzelmünk. Bár az Ő útja teljességgel egyedi és egyedülálló volt, mégis az a mód, ahogyan a hitben végigjárta útját a keresztségig, az nekünk is követendő példa és csodálatos erőforrás. Élete azt is bizonyítja, hogy a hitben való élet nem hiábavaló. Ahogy Jézus is szenvedéseken és kísértéseken át ment be a dicsőségbe, úgy nekünk is csak ezen az úton lehet oda bejutni. Mi Krisztus nyomdokát követve juthatunk Istenhez, mert ő az út. Azt ígérte, hogy az övéit is el fogja vezetni az Atya dicsőségébe. Bár a hit nem érdem, de Isten igéje azt mondja, hogy az Úr megjutalmazza a benne hívőket. Mi hitben mindent megkapunk, azt is, amire itt a földi életben van szükségünk, de az örök életet is, ami teljességében ez élet után lesz a miénk. Aki hisz, az a leggazdagabb ember, aki pedig nem hisz, az meggyalázza Istent, és megrabolja saját magát a legnagyobb áldástól. Ne maradjunk hát szegények, ha gazdagok is lehetünk!

Lőrincz István

Magány emberek között

Fekete fejkendőss asszony sepreget a nyolcemeletes ház előtt. Elviselt ruha van rajta, vastag pamutharisnya, magas szárú posztócipő. Mozdulatai harmonikusak, egy olyan asszonyé, aki egész életében sokat dolgozott. Szokatlan, hogy valaki az utcát sepri, a gazdátlan közterületet. Ez csak falun szokás. Fel is sepri mindenki, a havat is frissen eltakarítják.

A 82 éves Anna néni a gyermekeinél lakik, így akarja hasznossá tenni magát. A lakást már kitakarította, a mosogatást is elvégezte. Nem tud télen ülni, mert egy életet át megszokta, hogy mindig dolgozzon valamit. Most itt városon úgy érzi, hogy a négy fal közé van zárva. Hiányzik a szép kert, a régi tágas udvar. Főzni nem engedik, mert nem tud a szájuk íze szerint főzni a fiataloknak. Az ételben nem válogat, hiszen nem eszik többet, mint egy madár.

Mindennap hol ezért, hol azért részesül dorgálásban. Állítólag beleüti az orrát, amibe nem kellene. „Mama, már megint hozzányúlt a kínai porcelánvázához, már megint babrálta a videót!” Pedig csak leporolta, amikor takarított. Szegényke már fél leülni, nehogy valakinek elfoglalja a helyét. Nem mer köhögni,

ha beteg, fél az orrát is kifűjni. A viláért sem szeretne senkinek a terhére lenni. Legszívesebben levegőt sem venne, nehogy elhasználja mások elől. Titokban sokat sírdogál, de úgy, hogy senki meg ne lássa.

„Jó dolga van itt a mamának, kényelemben él, a török császárnak sem volt jobb dolga” – újságolta leánya a múltkoriban az egyik szomszédnak. És mégis hiányzik az otthoni jó levegő, a munka a ház körül. Hiányoznak a szomszédok, a falubeliek. Itt nincs kivel társalogni. Egyesek lenéznek falusias tájszólása miatt, mások meg viselkedése miatt. Kicsit bánja már, hogy eladta a régi házat, mert ott érezte igazán otthonosan magát. Birta volna még a munkát, de a gyermekek kérésének nem tudott ellenállni. A ház árát természetesen a gyermekeknek adta. Minek is kellene neki a pénz? Nem költ ő már semmire, a temetésre való költséget egy ideje félrerakta, hogy a gyermekeinek ne legyen rá gondja.

Lassan így telnek Anna néni napjai. Jól esik a sepregetés a ház előtt. Kell ez a kis mozgás. Csak meg ne tudják gyermekei, mert akkor baj lesz belőle, mint oly sokszor. Szomorú pillanataiban arra gondol, hogyan is lesz tovább, mert egyre nehezebb a magányt elviselni...

Bányai László

A gyöngéd szívű ember, a ritka tapintatos kormányzó és a finom diplomata

250 éve született Antal János püspök

Antal János püspök születésének 250. évfordulóján az alábbi írásban kibontakozik előttünk a 19. század egyik látványos erdélyi társadalmi felemelkedése. Az oláhdellői születésű parasztgyermek 88 évesen Marosvásárhelyen népes családja köréből már püspökként lép ki a földi világból. A feledésbe merülő püspök hatalmas tehetsége jelen írásban egy-egy tollvonásny adat által bontakozik ki előttünk.

Antal János erdélyi református püspök 1767. február 22-én született Oláhdellőn földműves szülők gyermekeként. Az első nyolc évet Magyardellőn töltötte keresztpapja, a helyi pap nevelése mellett. Iskolai tanulmányait 1775-ben Marosvásárhelyen kezdte. Teleki Sámuel kancellár támogatásával 1794 és 1796 között külföldi tanulmányútra mehetett. A peregrináció állomásai Bécs, Jéna és Göttingen volt. Hazatérése után 1797-ben előbb Teleki Sámuel sáromberki udvari papja, majd 1798-tól marosvásárhelyi lelkipásztor. 1798-ban vette feleségül kibédi Péterfi Máriát, kibédi Péterfi László sáromberki ref. pap és görgényi esperes oltszemi Székely Borbálától született leányát, gróf Teleki Sámuelné iktári Bethlen Zsuzsanna neveltjét. Felesége 15 évi házasságuk alatt 7 gyermekkel ajándékozta meg. Hét gyermeke közül hat (négy lány és két fiú) érte meg a felnőttkort. Lányai református lelkészekhez mentek feleségül, egyik fia ügyvédi, a másik orvosi pályára lépett.

1801-től 1836-ig a marosvásárhelyi kollégium történelem- és filológiatanára volt. Közegyházi karriere 1830-ban kezdődött, amikor főjegyzővé, majd hat évvel később, 1836-ban Erdély püspökévé választották. 1838-ban nemesi rangra emelte az uralkodó, 1845-ben királyi tanácsos lett.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc Nagyenyeden érte. Innen a román szabadcsapatok elől 1848 őszén Kolozsvárra menekült. Ekkor maradt magára a püspöki levéltár, amely 1849 januárjában megsemmisült. A forradalom után ismét Marosvásárhelyre költözött, ahol 1854. augusztus 12-én hunyt el. Temetésére augusztus 14-én került sor. Bodola Sámuel

mondott könyörgést, és Péterfi József marosvásárhelyi esperes tartott gyászbeszédet. Herepei Gergely augusztus 27-i kolozsvári gyászbeszéde nyomtatásban is megjelent. Sírja fellelhető a marosvásárhelyi református temetőben.

Tanítás anyanyelven

A marosvásárhelyi kollégium tanáraként sokat tett az intézmény megerősítése érdekében. 1799-ben Basa István professzor mellett lektori teendőket végzett, majd 1800. augusztus 7-én Basa István tanár utódává nevezték ki történelem- és filológiatanárnak. Ezek mellett a héber, a görög és a latin nyelvet is tanította.

Az erdélyi református főkonvizstórium 1833-ban úgy döntött, hogy a felsőbb tárgyakat magyarul kell tanítani. Ő már 1820-tól így tanított.

Vagyonából jelentős részt juttatott a kollégium gyarapítására. Végrendeletében 1000 forintot hagyományozott a kollégiumnak. Részt vett a Gecse Dániel orvos által szorgalmazott Institutum philanthropicum „emberbaráti intézet” létesítésében. Együtt dolgozták ki a marosvásárhelyi kollégium fennállásának százéves évfordulója alkalmával, a vártemplomban tartott ünnepélyen a Gecse fejében megfogant „emberboldogító nagy eszme” megvalósításának tervét. A cél a kollégium fizikai és morális állapotának előmozdítása volt.

Püspöki munkássága

Antal János kiváló szónokként hamar elismerést vívott ki magának a közegyház szemében. Adottságának és tudományos felkészültségének köszönhetően 1830. június 19-én Déván a zsinat utódlási joggal megválasztotta egyházi főjegyzőnek, és július 9-én Nagyenyeden letette az esküt. Bodola János püspök halálakor a főkonvizstórium 1836. május 27-én Kolozsváron Erdély 34. püspökéként beiktatta a püspöki tisztségbe. Ebben az évben a nagybaconi zsinat előtt tette le az esküt.

1842-ben új lelkészválasztási szabályzatot léptetett életbe, amelyvel megszüntette az addigi választási rendelkezéseket. Lépéseket

Antal János erdélyi református püspök sírja a marosvásárhelyi református temetőben (fotó: 2013. szeptember)

tett az erdélyi református egyház sérelmeinek orvoslására, de nem járt sikerrel. 1850-ben az erdélyi kormányzó Nagyszebenben rá akarta venni, hogy az egyházi önkormányzat az autonómiát feladja, de ő nem engedett. 1852-ben idős kora és gyenge egészsége miatt helyettes püspököt neveztek ki melléje.

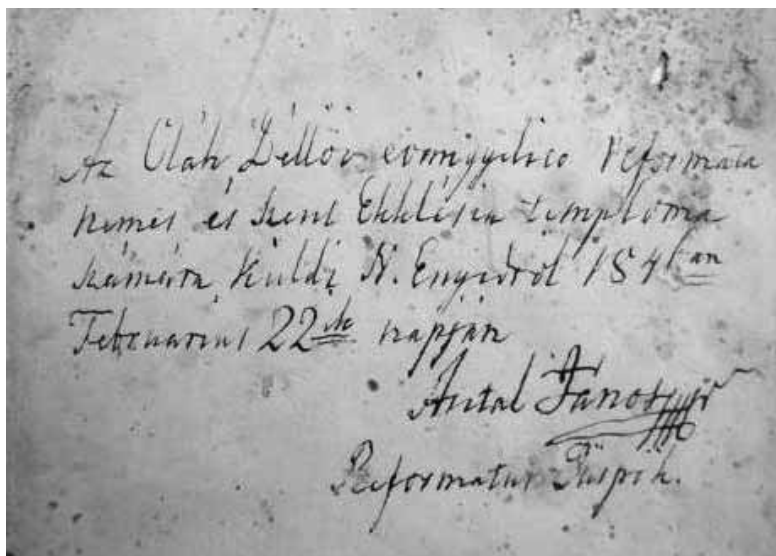
Írásai

Antal János – szónoki képességének megfelelően – a kor szokása szerint számos gyászbeszédet tartott. Nyomtatásban megjelent Kolozsváron 1812-ben özv. Szucsáki Ferenczné Kabos Klára, 1817-ben gróf Teleki József, 1825-ben gróf Teleki Sámuel és Marosvásárhelyen 1831-ben Toldalagi Zsigmondné Vay Kata felett tartott gyászbeszéde.

Marosvásárhelyi tanárként baráti viszonyt ápolt Gecse Dániel orvossal, akinek 1840-ben kiadta Marosvásárhelyen név nélkül életrajzát. Az 1831-ben összeállított *Az erdélyi helvét vallást követők vallássérelmei* című műve Nagyenyeden jelent meg 1841-ben. Kéziratban maradt fenn többek között *Közép idő történetje* kezdetű írása. A marosvásárhelyi kollégium százéves ünnepén, 1818. június 28-án tartott beszédét közölte 1909-ben a *Református Szemle*. *Gyermekkora története* címmel írt 83 éves korában verses önéletrajzot.

A gyöngéd szívű ember, a ritka tapintatos kormányzó és a finom diplomata egész életében azon fáradozott, hogy az Isten által reá bízott népet oktatás által pásztorolja, és a közjó előmozdítása által európai szintre emelje. A hozzá hasonló személyek által maradt fenn a legnehezebb időkben az erdélyi református egyház, és vészelté túl Erdély népe a változó sanyargatásokat. Antal János püspök népes családjának leszármazottai mai napig a nagy előd nyomdokain járnak az egyházat és népet megtartó igyekezetükben.

dr. Bibza Gábor
(a szerző egyháztörténész,
a Kolozsvári Református Egyházmegye
esperese)

Antal János püspök kézírása: az Oláhdellői Református Egyháznak adományozott Szentírás dedikálása 1846. február 22-én. „Az Oláh Délőli evangyelicus Reformata nemes és Szent Ekklesia temploma számára küldi N. Enyedről 1846-an Februarius 22-ik napján. Antal János Reformatus Püspök.”

Megváltó Krisztus

Rio de Janeiro tükörfordítása Január folyó, a város beceneve pedig a hihetetlen város. Földrajzi szempontból, természeti látványosságok tekintetében a világ egyik legszebb városa. Csodálatos strandjai, a tengerből kiemelkedő szigetei és földalakzatai, dús növényzetű dombjai és érdekes formájú geológiai képződményei teszik azzá – megannyi emberi alkotással kiegészülve.

A gyönyörűség mámorát elsősorban a nagyszerű kilátás biztosítja a város számos pontjáról, magaslatáról. A két leglátogatottabb hely, a két jól kiépített turisztikai célpont az ideérkezőknek egyedülálló látnivalót nyújtó Corcovado-hegy, valamint a Cukorsüveg-hegy. Előbbire a Tijuca Nemzeti Parkon keresztül fogaskerekűvel lehet felkapaszkodni, utóbbihoz felvonó vezet. Mindenhol pazar panoráma ígérete vibrál a levegőben.

A púpos Corcovado-hegyen 710 méteren magasló Megváltó Krisztus (Cristo Redentor) szobra a város és egyúttal az ország ismertetőjele, Brazília leglátogatottabb műemléke, a világ legismertebb Krisztus-szobra. Öt évig tartó építését 1931-ben fejezték be. Mondanám: évente milliók zárandokolnak el hozzá. De mielőtt kimondanám, máris helyesbítenem kell: döntő többségük nem zárandokol, csak kirándul. Fogaskerekűvel vagy kisbusszal, nagyon ritkán gyalog jön fel ide, hogy belterjes örömet okozzon – elsősorban saját magának. Hogy a sok tájkép és a fentről készített városfotó mellett a Megváltó Krisztus társaságában is lefényképeztesse önmagát. A nemes cél elérése érdekében egyesek a földön fekvő próbálják megtalálni a legjobb szöveget az örökkévalóságra aspiráns emlékkép számára. Nem véletlen tehát, hogy a többi helyszíntől eltérően a gyönyörű kilátás fokozott tolongással, jó értelemben vett tömegnyomorral párosul. Mivel a Corcovado-csúcs viszonylag meredek, itt nincs annyi hely, mint a Cukorsüveg-hegyen. A Krisztus alatti kilátóterasz fallal behatárolt, amelyről itt-ott szinte „kifolynak, fűtökben lógnak” a turisták.

A szobor 75. születésnapján, 2006 októberében Rio de Janeiro püspöke egy kápolnát szentelt fel a szobor tövében. Mégis a Corcovado-hegyre látogatott nagy többség részéről arra már nem futja, hogy a Krisztus-szobor hátsó részénél átlépje a létesítmény aljában kialakított kis kápolna küszöbét, megpihenjen valamelyik padon, és elmormoljon egy imát – szeretteiért, önmagáért, az emberiségért. A Megváltó jelenléteért mindennapjainkban.

Annál többen keresik fel ünnepnapokon, hiszen keresztelők és menyegzők kedvelt helyszínévé vált. Hétköznapokon viszont az imaterem meghitt hangulata helyett egyre többen vesznek szemügyre – és vásárolják meg – a Krisztust ábrázoló emléktárgyakat, bővlikat. A lélek Jézus-igénye helyett a megtestesült, a Megváltó Krisztus riói szobrát ábrázoló, kitárt karú Jézus kerül reflektorfénybe. Krisztus-pólok, Krisztus-

A Megváltó Krisztus szobra egy nemzetközi szavazás eredményeként az egyetlen olyan 20. századi építmény, amely bekerült a világ hét új csodája közé. December 31-én este a szobrot piros-fehér-zöld színekben világították ki. Ezzel ismerték el Magyarországnak a kereszténység védelmében tett erőfeszítéseit, valamint a braziliai magyar közösségek hozzájárulását az ország fejlődéséhez.

tányérok, Krisztus-makettek, Krisztus-kulcstartók hirdetik a tömény jelenlétét. Átaluk boldog tulajdonosaik otthonaikba hazatérve időnként felidézhetik Jézus jelenlétét. Akár templomban járás nélkül is. (Azért legyen tárgyilagos: a látogatók néhány százaléka hívő ember, aki

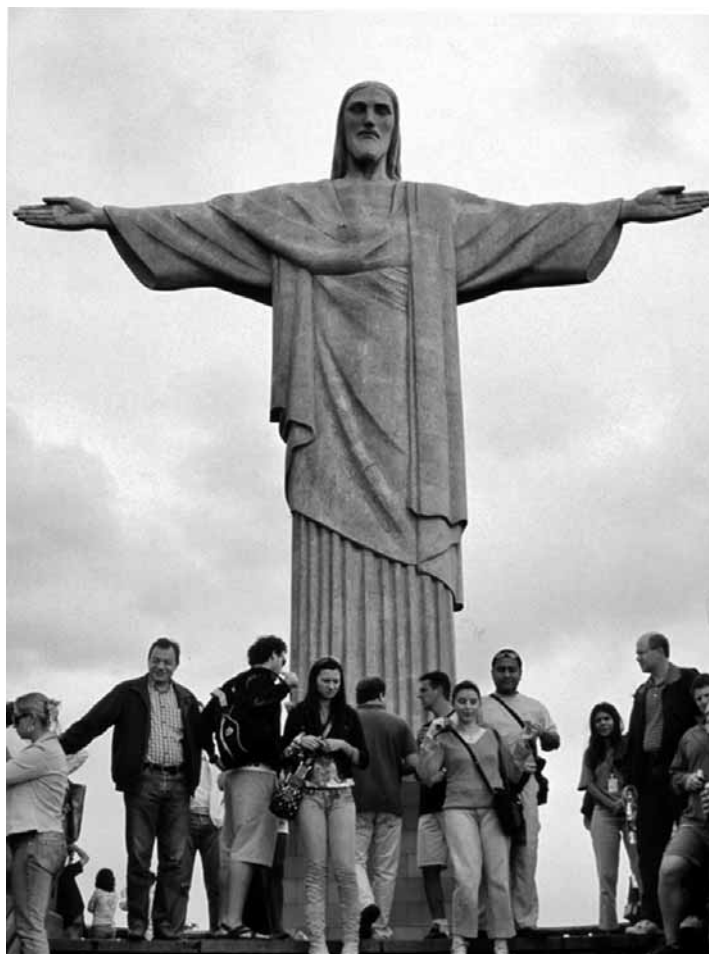
mesztettek. Mielőtt a második felvonóval feljutna ide a látogató, előtte az Urca-hegyre viszi fel a kabinos libegő. Mindkét helyen kiszállást követően nagy terület áll a turisták rendelkezésére, sétára alkalmas helyszínekkel és vendéglátó-ipari egységekkel.

Vajon a gyönyörű kilátásért az Urca-hegyre, majd a Cukorsüveg-hegyre feljutó látogatók keresik-e tekintetükkel a távolban a Corcovado-hegyről letekintő Megváltó Krisztus kimagasló alakját? Észreveszik-e a városra és a látogatókra „áldást osztó” jelenlétét? Napfényes időben, kedvező időjárási körülmények között keresés nélkül is megpillanthatják. És párás időben? A ködfátyol foszlányai között próbálnak-e rábukkanni Krisztus ködbe vesző alakjára? Vannak ilyen keresők, de a többség arra sem gondol, hogy valahol ott kell lennie, még ha nem is látszik.

Úgy hiszem, ilyen az életünk, a viszonyulásunk a Megváltó Krisztushoz. Amikor gondtalanok a napjaink, akkor keresnünk sem kell, jelenlétét legfeljebb természetesnek tartjuk. Amikor viszont köd ülepszik a szívünk-re-lelkünk-re, amikor önmagunk is alig látunk ki a problémák, megpróbáltatások és kihívások sűrűjéből, akkor leginkább önmagunkkal vagyunk elfoglalva, és nem gondolunk arra, hogy ott áll a felettünk magasodó hegycsúcson. Pedig örök jelenléte végtelen biztonság hordozója számunkra.

Igen, Cristo Redentor vasbetonból és kőből készült szobra mindig Rio de Janeiro, egész Brazília, az egész világ felett őrökdi. Kimozdíthatatlanul. Csak el kell jutni (zarándokolni) hozzá, vagy egy másik csúcsra, egy másik pontjára a városnak, ahonnan látszik. De hogyha épületek takarják el, vagy ködbe vész, akkor is ott van, ugyanott, és már a láthatatlan jelenléte is biztonságot sugároz. Akinek ez fontos. Nevezzük kereszttyénnek, hívőnek, Jézus szolgájának, Krisztus-követőnek.

dr. Ábrám Zoltán

az emberi kapcsolatokban keresi és találja meg Krisztus szeretetét és jelenlétét.)

Rio de Janeiro másik jelképe a Cukorsüveg-hegy (Pao de Acucar), egy merészen ég felé törő gránittömb, ahonnan – hasonló módon, ám más szögből – a hegy alatt elterülő, hatmillió lakosú város lélegzetelállító panorámája tárulkozik fel: egyedi városképpel, sziklás hegycsúcsokkal és az óceán kékjével és a Maracanã stadionnal. A hegy onnan kapta a nevét, hogy a lábánál lévő Botafogo Beach területén régen cukornádat ter-

Megkezdődött a reformáció emlékéve

(Folytatás az 1. oldalról)

lényege nem az, amit az ember tesz, hanem amit Isten tesz az emberrel. „A reformáció mindig önvizsgálat is, szembenézés önmagunkkal és örökségünkkel: Milyen az az élet, amelyet az emberek javára és Isten dicsőségére élünk?” – mutatott rá a miniszter, majd azt is hozzátette, hogy a 16. századi reformáció és annak századokon átívelő hatása taníthatja a ma emberét is megújulni és reformálni úgy, hogy abból ne szakadás, hanem összefogás legyen.

A reformáció reményt nyújt

„Fél évezreddel ezelőtt kezdődött egy erkölcsi forradalom, a reformáció, amely megújította Európát és Magyarországot” – mutatott rá beszédében Kövér László, az Országgyűlés elnöke. Mint mondta, Luther Márton megértette és hirdetni kezdte, hogy a Szentírás ismerete nem csupán a beavatottak privilégiuma, hanem mindenkinek

joga azt elolvasni. A házelnök szerint, ha csak ennyi lett volna a reformáció, már akkor is hatással lett volna a kultúrára, azonban ennél sokkal többről volt szó.

„A magyar reformáció a Kárpát-medencében a Szent István által alapított keresztény magyar állam hanyatlásának korában bon-

A megnyitón Fassang László orgonaművész, a Budapesti Vonósok és a Nemzeti Filharmonikusok előadásában csendültek fel J. S. Bach és F. Mendelssohn-Bartholdy darabjai

takozott ki” – emlékeztetett Kövér László. A magyarság körében gyorsan terjedt a reformáció, mert már nem a hanyatló magyar államban talált oltalmat a nép, hanem az újjászülető, egységes magyar nyelvben. A 16. század végére a reformátorok és prédikátorok munkája nyomán az ország lakosságának túlnyomó része valamelyik protestáns felekezet tagja lett. Az új gondolkodás elterjedésében dön-

tő szerepet játszott Károli Gáspár magyar nyelvű Bibliája és Szenci Molnár Albert zsoltárkönyve.

A házelnök szerint a magyar nép a reformációnak hála jutott el az egyéni hitkérdésektől a nemzeti bűnbánat gondolatáig, melynek különleges kifejezése a református Kölcsey Ferenc bűnvalló nemzeti imádsága, a Himnusz is. Kövér László arról is beszélt, hogy a korszak gondolkodói megértették: a hatalom nem csupán jogokat ad nekik, hanem felelősséget is. Nekik hála jöhettek létre a „magyar szellem végvárai”, a kollégiumok például Debrecenben, Sárospatakon, Pápán, Gyulafehérváron és Nagyenyeden.

Kövér László szerint az egykori reformáció reményt nyújthat ma is. Például arra, hogy olyan közösségi létformát alkothassunk, amely képes védelmet nyújtani minden magyar ember számára Magyarországon, a Kárpát-medencében és a nagyvilágban. De reményt arra is, „hogy az írás örök, rendíthetetlen igazságaiba kapaszkodva az elkövetkező ötszáz évben is meg fogunk maradni”.

Reformáció.ma

Lehet-e a reformációt ünnepelni?

(Folytatás az 1. oldalról)

Egyházi közösségek?

Mi több, ez a szakadás nem valamiféle múltba zárható elvi vita volt, amelynek nincs semmiféle időben is kiterjedő következménye. Ebből a szakadásból közösségi-felekezeti identitások nőttek ki, sőt ezen identitások épp arra épültek, hogy egymással szemben határozták meg önmagukat.

Az sem mondható, hogy az elvi-teológiai nézetkülönbségeken túljutottunk volna. Miközben nyilván túljutottunk a felekezeti szembenállások durva történelmi korszakain, addig vannak témák például a katolikus-református viszonyban, amelyekben továbbra sincs egyetértés. Ilyen például a közös úrvacsora, a lelkipásztori tisztség értelmezése, avagy a női lelkészség kérdése. Az igaz ugyan, hogy a reformáció a katolikus egyházra is hatott, ám ez még nem szünteti meg azt a körülményt, hogy a katolikus egyház a protestáns egyházakat csak „egyházi közösségeknek” ismeri el.

Míg tehát a reformáció jelentősége elvitathatatlan, másrészt kétségtelen az is, hogy az az óriási hatás, amelyet kiváltott, sajnálatos, és máig ható módon egyházszakadással keresztül valósult meg, amely ráadásul ma is áthatja emberek millióinak a hétköznapi életét is. Innen érthető a zavar a reformációhoz való viszonyban.

Fel kell tennünk a kérdést: lehet-e ünnepelni a reformációt? Reformátusként nyilván

azt mondom, lehet és kell is. Sőt borzasztóan csodálódok, ha az ünnepelés azért maradna el, nehogy mások érzékenységét megbántsuk. Ugyanakkor abban teljesen igaza van Balog Zoltánnak, hogy szó nem lehet itt valamiféle, a „katolikusok felett aratott győzelmi ünnepéről”. Már csak azért sem, mert a különböző keresztény felekezetek közötti ma is folytatódó finom szemcséjű küzdelemben a katolikusok egyáltalán nem állnak olyan rosszul.

Újraolvasni a Bibliát

De a lényeg nem ez. A lényeg az, hogy a jelenkorunk, amelyből ma visszatekintünk a reformációra, s értelmezni próbáljuk, alapvetően változott meg. Ne felejtjük, a reformáció egy, a nyugati kereszténység belüli konfliktus volt. Minthogy az egész Európa keresztény volt. Mára pedig létrejött Európában egy olyan értelmezési helyzet, amely felől nézve a kereszténység – minden belső pluralizmusa, sokrétűsége ellenére – mégiscsak egységes. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy a keresztény önmeghatározáshoz megjelent egy új viszonyítási pont, mégpedig a nem keresztény, szekularizált világ, s ez óhatatlanul is új nézőpontot jelöl ki a nyugati kereszténység egészének értelmezéséhez, s az egymással szembeni felekezeti önmeghatározást sok szempontból okafogyottá teszi.

Szerintem ünnepelni lehet, sőt kell is. S ez az ünnep lehetne akár az egész nyugati kereszténység ünnepe is, amelynek az lenne a lényege, hogy a reformációban átütő erővel megjelent valami, ami a nyugati kereszténység alapvető, lényegi eleme. S ez a profetikus, önreflexív jel-

leg, amely éppen abból következik, hogy Jézus maga nem az Ószövetség törvényvallási hagyományait, hanem annak éppen próféta vonulatát folytatta.

Ez a profetikus, önmagára mindig rákérdező jelleg az, ami szerintem a nyugati kultúra lükettését is adja. Helyesen mondta Kövér László, az Országgyűlés elnöke: „a reformáció civilizációs korszakalkotó szerepe abban rejlik, hogy meghirdette az emberi gondolkodás szabadságát, az egyén méltóságát és felelősségét, minden ember egyenlőségét Isten szemében”.

Csak hogy ez a reformációban is megjelenő profetikus, önreflexív keresztény jelleg az egyén szabadságáról, méltóságáról, a hitének a voltaképpeni értelméről egyúttal visszatalálás is volt az eredethez. S ez az, amit Európa mára elfelejteni látszik. Míg egyúttal a reformáció akár értelmezhető úgy is, mint a későbbi, sőt a mai szabadságtörekvések és értelmezések előfutára is, s valahol nyilván az is, addig nem kérdéses: a reformáció valódi tette az volt, hogy visszament az eredethez, s azt üzentte, hogy a Bibliát mindig újra kell olvasni. Nincs más forrás.

Ezért a reformáció igenis lehetne az egész nyugati kereszténység, sőt az egész Európa ünnepe is. A kereszténységnek azért, mert a reformációban kétségtelenül ott van a nyugati kereszténység önreflexív jellegének egyetemes mozzanata. A „szekuláris” Európának pedig azért, mert a kereszténység nélkül nem is létezhette az, amit ma nyugati kultúrának nevezünk – még ha erről sokan nem is akarnak tudomást venni.

(a szerző
a Dunántúli Református Egyházkerület
főjegyzője)

Keresztre feszített keresztyének

Még ma is érződik rajtuk a félelem, a borzalom gyomor-, és lélekforgató élménye. A jordániai ADF (Alliance Defending Freedom / Szövetség a Szabadság Védelmére) nevű szervezet munkatársai Ammanban olyanokkal beszélgettek, akik ki tudtak szabadulni a pokolból. Hozzá tartozóik nem. Ők mint szemtanúk azonban nem tudnak, s nem is akarnak felejteni. Az Iszlám Állam (IÁ) nevű terrorista szervezet Észak-Irakban az elmúlt két évben sok keresztyént feszített keresztre hite miatt.

A keresztyén férfit először öt órán keresztül kínozták felesége és gyerekei szeme láttára. Aztán gerendákhoz szögezték a kezeit, a gerendakeresztre húzták fel később. Végül föbbe lötték, így végezték ki őt. Felesége és a gyerekek elmenekültek Európába, és szinte folyamatosan sokban élnek. Ki lehet ebből a borzalomból gyógyulni? Egy másik szemtanú azt mondta el, hogy sógorát Karaqoshban, Irak legnagyobb keresztyén városában szintén keresztre feszítették. Ezt mondták neki a terroristák: „Ha olyan nagyon szereted Jézust, akkor te is úgy halsz meg, mint ő.”

A 29 éves batanayai (Mossul mellett) keresztyén férfi elmondta az ADF munkatársainak, hogy őt 2014-ben hét héten át kínozták. Akkoriban szándékosan maradt otthon, hogy béna apját ápolja. Az IÁ katonái betörték a házba, és fogva magukkal vitték őt. A fogságban a terroristák véresre verték, és sót szórtak a nyílt sebekre. Majd lábait a feje mögé fogva, felakasztották őt, és szexuális gyalázatnak tették ki. Később valahogyan mégis sikerült megszöknie. Jordániába menedéjogot kért. Az ADF emberjogi szervezet az eseteket dokumentálta, és eljuttatta az ENSZ-hez. Azt akarják elérni, hogy a keresztyének elleni gaztetteket hivatalosan is népirtásnak minősítse a világ-

szervezet. Júniusban az ENSZ egyik független bizottsága az IÁ borzalmas tetteit a jezikák ellen népirtásnak nevezték. A keresztyénekről egyetlen szó sem esett a nyilatkozatban.

Az ADF-et 1994-ben az USA evangélikál keresztyénei hozták létre. Scottsdale-ben, az Arizona állam városában van a központjuk, és világszerte az emberi jogokért emelik fel szavukat, akciókat szerveznek, s azért, hogy mindenütt mindenki szabadon gyakorolhassa hitét. A szervezet küzd még a család és házasság megőrzéséért is.

Biztos információk

Németországban most jelent meg az *idea spektrum* nevű modern és népszerű protestáns lap külön kiadása a 2016. évi keresztyénüldözéssel. Ezzel kapcsolatban Volker Kauder, a

A harmadik világ országaiban több esetben nem csak a kereszteknek vetik a tűzbe

CDU/CSU parlamenti frakciójának elnöke ezt írta: „Biztos információkra van szükségünk, ami alapot ad nekünk az üldözött, fenyegetett keresztyénekért és a vallásszabadságért történő fellépéshez. Ezért csak üdvözölni tudom, hogy az *idea* c. lap külön kiadásban foglalkozik e súlyos kérdéssel, aktuális információk alapján. Nagyon fontos tudnunk, kinek hol van szükség a segítségére.

Az üldözötteket többféle módon segíthetjük: imával, a nyilvánosság figyelmének odafordí-

tásával gondoljakra, adományozással és bátorító virrasztással”. A *Keresztyénüldözés* című különkiadás több mint 50 oldalon számol be olyan esetekről, melyek során a különféle országokban hitük miatt vettek üldözöbe keresztyéneket, megkínózták, börtönbe vetették őket.

Az erőszak újabb formái

A menekültelhelyezésben dolgozók és a rendőrség beszámolt arról, hogy Németországban sokszor történik menekült keresztyénekkel szembeni erőszak, súlyos testi sértés. Az elmúlt időszakban több mint 740 ilyen felfedezett esetről tudnak a hatóságok.

Aztán vannak, akik német keresztyéneket fenyegetnek meg muszlimként, tehát nem csak azokat, akik közöttük élnek a táborokban vagy menekültszállításokon. Ezt keményen kel-

lene büntetni – mondja Mahin Mousapour, a frankfurti perzsa Atyai Ház nevű gyülekezet lelkészje, aki muszlimból tért át keresztyénné. Az egyik, Bielefeld közelében felállított sátorvárosban 14 fiatal iráni keresztyént azzal fenyegettek meg sátorlakó társaik, akik muszlimok, hogy megölik őket, ha nem fordulnak el a keresztyénségtől.

Muszlim szlogenjük: minden keresztyén tisztátalan. Főként a keresztyén nők helyzete nagyon nehéz és veszélyes a táborokban. Ott ugyanis a muszlimok sokszor azt mondják a keresztyénekről, hogy ők tisztátalanabbak a kutyaéknál is. Ha a keresztyén táborlakók vasárnap valamelyik

város templomában szeretnének istentiszteletre menni, kénytelenek azt mondani, hogy ismerősükkal mennek találkozni. Bibliát nem vihetnek magukkal, vagy el kell dugják azt, ugyanígy a keresztet is.

Sem a fentiek, sem az elmúlt évek adatai alapján nem szükséges mindezekhez bármit is hozzátenni. Legfeljebb csak ennyit: meddig Uram, még meddig? Vagy ahogyan a zsoltáros kiált az Úrhoz a 35. zsoltár 17. versében: „Uram, meddig tűröd ezt?”

Hatpercenként

Keresztyénirtás a nagyvilágban

Mára egyértelművé vált, hogy a keresztyének alkotják világunkban a leginkább üldözött vallási csoportot. Az olasz szociológustól, Massimo Introvigne-től származik ez az adat. A *Christian Post* online újság adta hírül a 90 ezres adatot ez év elején, s utalt még egy interjúra is, amit a *Vatikáni Rádió* készített az olasz szociológussal. Introvigne adatait megerősíti két szervezet is, az Új Vallásokat Tanulmányozó Központ, valamint a Globális Keresztyénséget Tanulmányozó Központ. Introvigne adatai szerint minden 6. percben a világon valahol megölnek egy keresztyént. Az áldozatok 70 százaléka Afrikában élt, és etnikai konfliktus következett-

ben veszítette életét. A drámai adat némi csökkenést mutat a 2015. évihez képest, amikor a hitük miatt megölt keresztyének száma 105 000 volt.

Az Open Doors segélyszervezet sajtóirodájának munkatársa, Ado Greve elmondta: „évente kiadjuk jelentésünket azokról a keresztyénekről, akik Jézus Krisztusról szóló bizonyíték miatt haltak meg”. Nem tudhatunk minden áldozatról. Mivel munkatársaik nincsenek jelen minden forrongásnál, háborús eseménynél, ezért azok a számok, amiket ők közölnek, saját forrásból erednek. Greve 2015-ben mintegy 7 100 áldozatról tud, akiket keresztyén hitük miatt öltek meg. A segélyszervezet január 11-én tette közzé keresztyénüldözési világindeksét, amelyben a 2016. évről adtak számot. „Sajnos továbbra is fájdalmas

téma marad, hogy világszerte megölnek keresztyéneket csak azért, mert Jézusban hisznek, s róla tesznek bizonyosságot.”

Markus Rode, az Open Doors ügyvezetője decemberben adott interjújában elmondta: Afrikában a helyzet még rosszabb, mint Közép- és Közel-Keleten. A Nuba-hegységben például Szudánban sok keresztyén él. Ott jelenleg is folytatódik a genocídium, a népirtás vallási előjellel, s erről a média hallgat. Az iszlám kormányzat repülőgépei templomokat, keresztyén iskolákat és kórházakat bombáznak, hogy megtisztítsák azt a vidéket a keresztyénektől. „Ebben a kérdésben a nyugati politikusoknak át kell gondolniuk, hogy a szudáni kormányzatot továbbra is támogatják-e fejlesztési segélyekkel” – tette hozzá Markus Rode.

dr. Békefy Lajos

A humor a túlélés eszköze

Beszélgetés Léphaft Pál délvidéki újságíró-karikaturistával

Egy székelyföldi médiakonferencián találkoztam Léphaft Pállal (portrénkon). Adig csupán a világhálón olvasható interjúból és a különböző kiadványokban megjelent rajzaiból ismertem. Kapóra jött, hogy a délvidéki újságíróval személyesen is beszélgethettem – munkáról, szabadságról, humorról. És természetesen karikatúrákról.

– Elég kalandosnak tűnik az a pálya, amit befutottam. Jeles tanuló voltam. Később szakiskolába iratkoztam, és kitanultam az autószerelői szakmát, de nem álltam munkába. Az akkori iskolaigazgató azt mondta: nézd, Pali, itt van egy építőipari vállalat, ahol darukezelőket képeznek ki. Mit jelent az, hogy délután elmész egy esti iskolába, és még darukezelő is leszel? Szót fogadtam neki,

mert érdekes figura volt: Engler Lajos ötvenszeres válogatott kosárlabdázó volt. Egy eminens figurája volt a nagybecskereki társadalomnak. Így lettem darukezelő, az építőiparban egy évig dolgoztam. Ami tényleg kalandos, mert felülnézetből egy picit valóban más a világ. Ebből azonban hamar elegem lett, és nemsokára már az újvidéki bölcsészkaron találtam magam. Természetesen nem saját akaratomból, hanem a fehérnép után mentem: leendő feleségem akaratát követtem. Így kezdtem tanulni magyartanárnak és könyvtárosnak.

– Hogyan sikerült egy ilyen kalandos utat követően kikötni a karikatúránál?

– A kalandok folytatódtak, mert az újvidéki tévénél dolgoztam tíz évig riporterként, amit nagyon szerettem. Sok lehetőséget rejt ez a szakma, viszont rengeteg időt vesz el. Ezért egy idő után az ember mérlegre teszi az életét. Ha már családos vagy, felteszed a kérdést, hogy e legényes állás mennyire fekszik neked hosszú távon. Így kerültem az *Újvidéki Magyar Szó*hoz, ott dolgozom 1987 óta, szerkesztek, rajzolok. A rajzolást nem tanultam, menet közben állt rá a kezem. Senki nem oktatott, néztem, figyeltem, tanultam másoktól. Immár 30-40 éve művelem e műfajt, de nem vagyok megelégedve önmagammal csak ritkán. S szerintem ez a természetes.

– Nem minden tehetséges rajzolóból válik művész, karikaturista. Kiből lesz az igazi „udvari bolond”?

– Ez nagyon jó kifejezés. Udvari bolond az, aki a helyi politikusként, a polgármesternek, a római pápának, a püspöknek elmondhatja, hogy mit gondol róla. A műfaj lehetőséget kínál, hogy te másként mondd el, s ezt a fogyasztó – és az áldozat is – másként fogadja, mintha komolyan

közölnéd vele. Hogyan lesz valakiből jó karikaturista? Hát úgy, ahogy az angol pázsit készül: nem kell egyéb, csak gondozni, öntözni a füvet évszázadokon keresztül.

Vagyis te újságíró vagy, aki picit másképp nézed a világot. Minden hírt elolvasol, mint bárki más, gondolkodol, nézed, hogy a lapban mi jelenik meg, mi kellene, hogy megjelenjék. Mert a karikatúrának az igazi helye a sajtó. A jó karikaturista olyan ember, akinek nem árt, ha tud rajzolni, nem árt, ha van ötlete, amely különbözik a hagyományos műfajoktól, és ezt a kettőt jól tudja ötvözni.

– Hogyan születnek a rajzok? Sokk hatására? Az embert ért különböző érzelmek vagy családi történetek, esetleg politikai események hatására?

– Mindez együtt. Sokkal egyszerűbb, mint azt gondolnánk. Ám rengeteg munkát igényel. Ha például le kell rajzolnod Kató Bélát, mert a *Brassói Lapok* főszerkesztője ezt kérte tőlem, akkor tudnod kell, mivel kezd. Élőben nem tudsz találkozni vele, de rendelkezésedre állnak fotók. Miután megné-

ted a fényképeket, „megfogod” az arcát, hogy felismerhető legyen. Ezt követi majd az, ami megkülönbözteti a karikaturistát a karikaturistától. Ha személyesen ismered, akkor jobb, mert akkor – ahogy az egyik kollégám fogalmazott – az arcára rá tudod tenni az irháját is. Egyesek iránt nyilván jóindulatúak vagyunk, mások iránt kevésbé. A püspököt a Mikó Kollégium kapcsán rajzoltam meg, és barátom szavából ítélve a munka jól sikerült. Amikor elérjük azt, hogy a rajzról nemcsak a személyt, hanem a személyiségét is felismerik – találnak egy kicsi csavart, egy kis spirituszt –, akkor azt mondhatjuk, jó munkát végeztünk.

– Ezek szerint ezt a műfajt nem lehet tanítani?

– Úgy tanítani, mint minden mást, azaz hagyományosan, azt hiszem, nem lehet. De talán más művészetet sem. Technikákat, a szakmát vagy mesterséget igen. Ám hogy mekkora igény van egy emberben arra, hogy megismerje a világot, és többet adjon az embereknek, mint amennyit kapott, az már személytől függ.

Amúgy két úton lehet megérkezni a karikatúrához. Úgy, hogy a képzőművészeti pályán futsz, és a hagyományos rajzolásból „leereszkedsz” – mondják ők, én nem így fogalmazok – a karikatúrához. Vagy a rajzolás művészetét gyakorolva haladsz felfelé a jó rajz felé. A karikatúrához ugyanis nem elég a jó rajz és a jó poén, ennek a kettőnek az ötvözetére szüksé-

ges. Különben az újságírást sem lehet tanítani. Kapsz ugyan eszközöket és útmutatást, ám egy idő után egyedül maradsz, és boldogulnod kell.

– Minden karikaturista humoros ember? Milyennek tartod magad?

– Nem mindegyik karikaturista humoros. Sőt azt is mondhatnám, hogy a bohóc piros orra mögött sokszor szomorú ábrázat húzódik meg, mert ő is ugyanolyan halandó ember. Az más, hogy a szemüveg, amit felteszel, évek után rutin lesz, és már másként nézed a világot. Karikaturistaként szemléled a világot: képeket társítasz úgy, hogy a két különböző jelentés egy harmadikat adjon. Egy idő után már nem is tudsz másként viselkedni. De ugyanakkor igyekszel komolyan is rajzolni.

Én azokat a munkákat szeretem – a színpadi művekkel vonva párhuzamot –, amelyek a tragikomédiát jelentik. A nagyon jó karikatúrától nem tudsz nevetni. Megdöbbsz, és vagy özszeugrik a gyomrod, vagy a szemed és a száad körül megmozdul egy picit a ránc, majd azt mondod: igen, a fene egye meg.

Ezt kell elérnie egy jó karikaturistának. A röhögést könnyű kicsalni egy olcsó poénnal. De finoman kifejezni, leírni valamit már sokkal nehezebb. Saját rajzomat hadd állítsam példának – a fogyásról, az egykézésről. Rajzoltam három homokórát, két nagyot (apa és anya) s egy kicsit (gyermek), mindháromban pereg a homok. Ez a család, amely lassan pereg, mint a homok. Ezen nem lehet nevetni, de karikatúra.

– Azt szokták mondani, hogy a humorral könnyebben elviselhetőek a nehéz helyzetek. Tapasztaltad ezt te is?

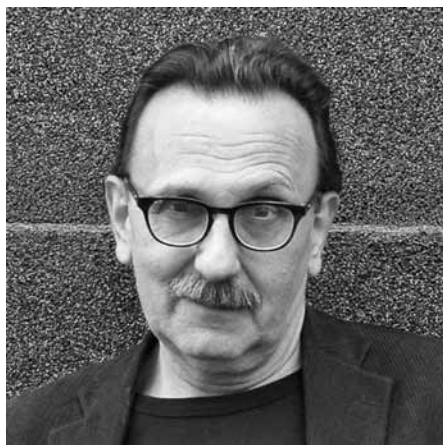
– Igen, én is tapasztaltam. Kaján Tibor, a magyar karikatúrának a doyenje, rendkívül bölcs ember volt. Egyik alkalommal azt mondta nekem: Pali, munkaszolgálatos voltam zsidóként, de állandóan humorizáltunk, mert a humor a túlélésnek az eszköze. Valójában az ironia és a humor a legnehezebb helyzetekben is lehetőséget ad arra, hogy emberek maradjunk.

– Több helyen is kiállították műveidet. Hány kiállításod volt?

– Amíg fiatal az ember, számolja, utána azonban már elveszti a fonalat. Még a 100. vagy az 1000. rajzot számon tartottam, beragasztottam egy albumba. A munka sodrában azonban egy idő után ez mellékessé vált. Az első rajzaim 1973-ban jelentek meg. Most az lenne inkább érdekes, hogy elővegyük azokat, és megnézzük, milyen gyalázatosak voltak. Ha az ember kritikus önmagával szemben, akkor lehetősége van a fejlődésre.

Nem volt sok kiállításom. Inkább annak örvendek, hogy olyan helyen rendezték meg azt a keveset, amely barátok és ismerősök, jó emberek között került a nagyközönség elé.

Somogyi Botond

Fogyunk

olvass.ro Az iratterjesztés online is elérhető!

Adj számot...

Gondolatok egy presbiterkonferencián

A Görgényi Ref. Egyházmegye lelkészeinek és gondnokainak immár hagyományossá váló konferenciáját tartottuk a közelmúltban a radnótfáji gyülekezeti házban. Mintegy százan hallhattuk Barticel-Kiss Krisztián maroshévízi lelkipásztor igehirdetéséből a hamis sáfár történetét. Számadásról beszél Jézus, amikor a már használatból lassan kivesző „sáfár” szóval nevezi meg azt az szolgálót, aki ügyes helyzetkezelése miatt méltatásban részesül a gazda részéről. „Oikonomosz” (οικονομος) a görög eredeti, amely a házvezető gazdasági szakembert juttatja eszünkbe. Lelkipásztoroként gyakran együtt érzünk ezzel a bevételeket és kiadásokat átlátó ügyvezetői terhet hordozó személlyel. De vajon jól gazdálkodtunk az elmúlt időben? Mert nemcsak az anyagiakról van szó, sőt. Jézus példázata biztató, hiszen különleges, mint maga a „mester”. Meglep és elgondolkodtat, hiszen eltér a megszokottól. Milyen jó lenne megérezni a pontos megoldások útját bonyolult lelki és anyagi életünkben, szelíden, mint a galambok, de okosan... (Mt 10,16) A házvezető „oikonomosz”-ra az egész lakhely terhe hárul, ahogyan hitünk szerint Teremtőnk is ránk bízta a világot. Ma napok sok terv születik annak érdekében, hogy megőrizzük a bolygónkat – lakhelyünket – az utánunk következő nemzedékeknek. Mint mai

házigazdái, kik tudjuk, hogy sáfársággal bíztunk meg erre nézve is, mert más lakhelyünk egyelőre nincs. De vajon, lehet-e az embernek „új lakhelye”? Az Amerikai Űrkutatási Hivatal (NASA) tervei szerint 2030-ra lehet legkorábban elképzelni az ember Mars körüli pályára juttatását. Ez döntően fontos lépés, mielőtt a leszállás egyáltalán szóba jöhetne a hatalmas hőingadozású, csekély gravitációjú, jószerével oxigénmentes (96% szén-dioxid) légkörű „vörös bolygó” szomszédunkra. Egy idegen világba, amely legközelebbi állásakor is ötvennégy millió kilométerre van tőlünk. Az utazás másfél évig tart majd a jelenlegi leggyorsabb űrhajóval is, és nagyon sok pályakorrekció kell, míg odaérkeznek majd. De létezik ez a hely. Most ebben a pillanatban is e távoli bolygó felszínén már ott járkálnak az információt küldő robotjaink. Ott tevékenykednek most is, amikor e sorokat leírom. Jézus azt feleli Pilátus kérdésére: „Az én országom nem e világból való...” És tudjuk jól, nem a Marsra gondol, hanem arra a világra, amelynek eléréséhez talán sokkal több „pályakorrekcióra” (mondjuk ki: reformációra) lesz majd szükség. „Bizony, bizony, mondom néktek, ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a kis gyermekek”, meg sem látjátok ezt a világot, nemhogy részei lehessetek. (vö. Máté ev. 18,3) Nem tudom, melyik nemzedék lesz az, aki majd az évszázad derekán valamikor először lép a „vörös bolygó”-ra, de azt tudom, hogy abba a világba, amelybe Megváltónk hív, más út vezet. És egyszer – így vagy úgy – el kell jutni a kapujához. A számadás

nem kerülhető el. Az igehirdetés azzal végződött, hogy ma még lehet magyarul beszélni, lehet „költségvetés-módosítást” kérni, de vigyázni kell, mert a számon kérő Úr úgy jön el „mint a tolvaj éjjel”. Váratlanul. És akár akarjuk, akár kényszeresen elfelejtjük, akár várjuk – utazunk az időben e pillanat felé. Elmaradnak az alkalmak, a gyűlések, az ünnepek, az évi számadások és jelentések elkészítésének mozzanatai, a templomjavítások, építkezések, család és gyereknevelés gondjai, az „oikonomosz”-i feladatlista. És meg kell érkeznünk a számadó Gazda elé. Most még csak egy évről, egy eltelt esztendő napjairól írunk majd jelentéseket. És azok sem terjednek ki mindenre, szinte formálisak csupán. De egyszer majd az előtt a gazda előtt is el kell számolni lelkipásztoroként, gondnokként, presbiterként, sáfárként, aki „titkon néz”. És mindent lát. Látja a „pályakorrekcióinkat”, amikor megpróbáltunk más úton haladni másképpen. Szolgálni annak, aki nem viszonzhatja, az elesettnek, a kicsinek. Okosan, mint a kígyók és szelíden, mint a galambok. És elkötelezetten, mint őseink, akikről Dénes József nyugalmazott történelemtanár beszélt az előadás keretében, melyet az istentisztelet után tartott. II. Rákóczi György és felesége, Lorántffy Zsuzsanna tevékenységéről, akik a XVI. századbeli Erdély „aranykorát” kimunkáló nemzedékhez tartoztak. A reformáció utáni puritán lelkiség képviselőjeként egy asszony hűsége és hite találok azzal a kötelességtudattal, amely Sárospatak és a zempléni vidék korabeli lelki életében tapasztalható. Nagy Ferenc egyházmegyei számvető a kivetítón láthatóvá tett anyagiakról vetítette ki azt a jövőképet, tervezetet, amely szerint gyülekezeteink anyagi élete elképzelhető. Majd megköszönve a radnótfáji gyülekezetnek a konferencia házigazdái szerepét, sietve zártuk az alkalmat, hiszen sok a feladat ilyenkor, esztendő fordulóján a sáfárok életében...

Székely Levente

Szívünk mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a kézdívásárhelyi születésű

özv. Vántsa Dezső,

a sepsikőröspataki, bitai és középajtai gyülekezetek hűséges (nyugalmazott) lelkipásztor tavalay december 12-én, életének 92. évében megtért Teremtő Urához. Temetésére december 15-én került sor a sepsiszentgyörgyi szemerjai református templomból.

ISSN-1223-8848

Kórházlelkészek Erdélyben

Kolozsvár

Buzogány Emese, Megyei Sürgősségi Klinika
Elérhetőség: e-mail: buzoganyemese@gmail.com,
tel.: 0740-368663

Balogh Gyöngyi, Onkológia

Elérhetőség: e-mail: gybalogh@gmail.com,
tel.: 0740-295770

Brassó

Magyari János, Megyei Kórház
Elérhetőség: e-mail: magyarioan@yahoo.com,
tel.: 0721-564553

Marosvásárhely

Lakatos Gabriella, Megyei Kórház
Elérhetőség: e-mail: lakatos.gabriella@gmail.com,
tel.: 0746-091941

Korodi Csaba, Megyei Kórház

Elérhetőség: e-mail: csabakorodi62@gmail.com,
tel.: 0723-331317

Szászrégen

Szép Ildikó, Városi Kórház
Elérhetőség: e-mail: szep.eduard@yahoo.com,
tel.: 0726-529977

Bánffyhunяд

Lukács Margit, Városi Kórház
Elérhetőség: e-mail: lukacsmanyika@yahoo.com,
tel.: 0724-056691

Sepsiszentgyörgy

Orbán Edit, Megyei Kórház
Elérhetőség: e-mail: edit.orban@yahoo.ca,
tel.: 0729-807973

ÜZENET

Az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeti lapja

A szerkesztőség címe: 400158 Kolozsvár

Eötvös utca (str. Constanța) 1-3. sz.

Telefon: 0731-019404

Drótposta: uzenet@reformatus.ro

http://www.reformatus.ro/uzenet.html

Főszerkesztő: Somogyi Botond

Kéziratot nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Készült az Erdélyi Református

Egyházkerület

Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Dávid Zoltán